

K judikatúre súdov z pohľadu princípov fair trial¹

On the Case Law of Courts from the Point of View of the Fair Trial Principles

Adrián Jalč

Abstract: *The Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (the European Convention on Human Rights) in the Article 6 declares the right to a fair trial which consists of several general guarantees. The presented paper analyses the criminal-procedural position of the accused in terms of decisions of the European Court of Human Rights, the Constitutional Court of the Slovak Republic and the courts in the Slovak Republic. It also tries to compare the given situation with the applicable Slovak legislation.*

Key Words: *Criminal Law; Law Enforcement Authorities; Courts; Right to a Defense; Principle of the Presumption of Innocence; Right to Personal Liberty; Rights of the Accused and the Victims (Injured Party); the Slovak Republic.*

Abstrakt: *Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (Európsky dohovor o ľudských právach) v článku 6 deklaruje právo na spravodlivý proces, ktoré pozostáva z viacerých všeobecných garancií. Predložený príspevok analyzuje trestno-procesné postavenie obvineného z hľadiska rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva, Ústavného súdu Slovenskej republiky a súdov v Slovenskej republike. Rovnako sa snaží o komparáciu daného stavu s platnou slovenskou právnou úpravou.*

Kľúčové slová: *Trestné právo; orgány činné v trestnom konaní; súdy; právo na obhajobu; zásada prezumpcie nevinny; právo na osobnú slobodu; práva obvineného a poškodeného; Slovenská republika.*

¹ Príspevok je výstupom riešenia výskumného projektu VEGA Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky č. 1/0162/21 s názvom „Implementácia európskych nástrojov proti praniu špinavých peňazí a na konfiškáciu príjmov z trestnej činnosti v podmienkach Slovenskej republiky“, zodpovedný riešiteľ doc. JUDr. Eva Szabová, PhD.

Úvod

Orgány činné v trestnom konaní a súd sú povinné v každom štádiu zachovávať zákonnosť, z čoho vyplýva aj ich povinnosť dodržiavať práva obvineného, poškodeného a iných osôb zúčastnených v trestnom konaní. V poslednom období najmä Ústavný súd Slovenskej republiky publikovanými nálezmi konštatoval porušenie viacerých procesných práv zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov. Ide o práva, ktoré svojim významom tvoria „kostru“ trestného konania, a preto bližšia analýza predmetných rozhodnutí je určite namieste.

Najvýznamnejším medzinárodným dokumentom upravujúcim práva osôb, proti ktorým sa vedie trestné konanie, je Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Európsky dohovor o ľudských právach“).² Ide o dokument, ktorý upravuje práva, ktorých pôvod siaha až do 17. storočia, a je zrejmé, že v súčasnosti sú tieto práva typické pre právne a demokratické štáty v celej Európe, a sú taktiež základom princípu vlády práva či primátu práva nad štátom.³ Rovnakú dôležitosť pre úpravu práv obvineného v trestnom konaní majú aj ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky a Listiny základných práv a slobôd, od ktorých sa odvíja tiež úprava procesných práv obvineného v ustanoveniach zákona č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

1 Právo na obhajobu

Právo obvineného na obhajobu je zakotvené v článku 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a v článku 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, podľa ktorých *obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu*.⁴

² Bližšie pozri KLIMEK, L. *European Arrest Warrant* [online]. 1st ed. Cham: Springer, 2015, s. 1 [cit. 2022-05-27]. ISBN 978-3-319-07338-5. Dostupné na: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-07338-5>; a REPÍK, B. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo*. 1. vyd. Praha: Orac, 2002. 263 s. ISBN 80-86199-57-6.

³ Bližšie pozri STRÉMY, T. Právo na spravodlivý proces. In: I. ŠIMOVIČEK, ed. *Garancie procesných práv v trestnom konaní v právnom styku subjektov Európskej únie*. 1. vyd. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2008, s. 97. ISBN 978-80-8082-251-4.

⁴ Bližšie pozri WAGNEROVÁ, E., V. ŠIMÍČEK, T. LANGÁŠEK, I. POSPÍŠIL, et al. *Listina základných práv a svobod: Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2012. 906 s. ISBN 978-80-7357-750-6.

Právom na obhajobu teda rozumieme súhrn práv daných osobe, proti ktorej sa vedie trestné stíhanie. Uvedené právo sa vzťahuje na celé trestné konanie a zahrňuje, odhliadnuc napríklad od práva žiadať od všetkých orgánov činných v trestnom konaní a súdu, aby boli objasnené aj okolnosti svedčiace v prospech obvineného (§ 2 ods. 10 Trestného poriadku), či poučovacej povinnosti (§ 34 ods. 4 Trestného poriadku), najmä:

1. právo obvineného vedieť, z čoho je obvinený (§ 34, § 206 Trestného poriadku);
2. právo osobnej obhajoby (§ 34 Trestného poriadku), ktoré môže obvinený realizovať buď aktívnym spôsobom (najmä výpoveďou, účasťou na úkonoch, navrhovaním dôkazov a podobne), alebo pasívnym spôsobom vo forme využitia práva odprieť výpoveď;
3. právo zvoliť si obhajcu a vykonávať právo na obhajobu pomocou svojho obhajcu (§ 34, § 36 a ďalšie Trestného poriadku);
4. právo na povinnú obhajobu (§ 37, § 38 Trestného poriadku), respektíve právo na ustanovenie obhajcu v prípade, ak obvinený nemá dostatočné prostriedky na úhradu trov obhajoby (§ 40 ods. 2 Trestného poriadku).

Ústavou Slovenskej republiky zaručenú ochranu nemožno však interpretovať tak, že právo na obhajobu sa priznáva iba v tej fáze trestného konania, ktorá sa začína vznesením obvinenia a ktorá sa končí podaním obžaloby, ale je nutné vykladať ju tak, že právo na obhajobu prislúcha obvinenému vo všetkých fázach trestného konania, a preto prislúcha aj obžalovanému, aj odsúdenému, až do právoplatnosti súdneho rozhodnutia.

K porušeniu práva na obhajobu došlo napríklad v konaní Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 6 Tz 8/99, keď obvinenému nebolo umožnené vyjadriť sa k sťažnosti prokurátora pre porušenie zákona z dôvodu, že sťažnosť prokurátora mu nebola zaslaná na vyjadrenie a nebol predvolaný na verejné zasadnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Tým bolo porušené právo na obhajobu obvineného, pretože nemohol realizovať svoje práva – využiť čas a možnosť prípravy obhajoby a obhajovať sa sám alebo prostredníctvom obhajcu.⁵

Obhajca je oprávnený už v prípravnom konaní podávať za obvineného opravné prostriedky a odopretie takéhoto prostriedku súdom z dôvo-

⁵ Bližšie pozri *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 13. 7. 2000, sp. zn. III. ÚS 6/00.*

du, že bol podaný neoprávnenou osobou, je porušením práva na obhajobu.⁶

K takémuto porušeniu práva obvineného na obhajobu došlo v prípade rozhodnutia Krajského súdu v Nitre, ktorý uznesením zamietol odvolanie obhajcu obvineného z dôvodu, že obhajca môže podať odvolanie aj proti vôli obžalovaného a v jeho prospech len vtedy, ak je obžalovaný pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo ak je jeho spôsobilosť na právne úkony obmedzená. Pretože, podľa názoru Krajského súdu v Nitre, v spomínanom konaní takáto situácia nenastala, krajský súd zamietol odvolanie podané obhajcom ako podané neoprávnenou osobou. Súd sa však v tomto prípade neriadil dôsledne ustanoveniami Trestného poriadku, pretože podľa ustanovenia § 44 ods. 2 Trestného poriadku je zrejmé, že obhajca je oprávnený už v prípravnom konaní podávať za obvineného, okrem iného, opravné prostriedky. Ustanovenie § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku rieši inú situáciu, a to podanie opravného prostriedku v určitých prípadoch proti vôli obvineného.

Právo obvineného na obhajobu, okrem iného, v sebe zahŕňa aj právo nazerať do spisu v súvislosti s rozhodovaním o väzbe v prípravnom konaní.

Trestný poriadok v ustanovení § 69 ods. 1 umožňuje obvinenému, jeho obhajcovi, poškodenému trestným činom a iným osobám uvedeným v tomto ustanovení zákona nazerať do spisu, robiť si z neho výpisky, poznámky, na svoje náklady obstarávať kópie, a tak ďalej. Na základe ustanovenia § 69 ods. 2 (podobne i v Trestnom poriadku platnom do 1. januára 2006 v § 65 ods. 2) však *v prípravnom konaní orgán činný v trestnom konaní môže právo nazerať do spisu a s ním spojené práva podľa odseku 1 zo závažných dôvodov odmietnuť, najmä ak v spise nemožno urobiť také opatrenia, ktoré by zabránili zmareniu alebo podstatnému sťaženiu dosiahnutia účelu trestného stíhania.*

Ako sme už spomenuli vyššie, orgány činné v trestnom konaní a súdy majú tendenciu uvedené ustanovenie vykladať príliš extenzívne, a preto často dochádza k úplnému odopretiu práva nazerať do spisu, a tým aj podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky k porušovaniu práva na obhajobu v trestnom konaní.

⁶ Bližšie pozri *Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. 7. 2008, sp. zn. 1 Tdo 15/2007.*

Ústavný súd Slovenskej republiky sa k tomuto problému vyjadril vo svojom náleze, ktorý sa týkal konania pred Krajským súdom v Trenčíne. Krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tpo 72/02 porušil právo obvineného na obhajobu svojím postupom, keď neprijal primerané opatrenia a neumožnil nazrieť obhajcovi obvineného aspoň do časti vyšetrovacieho spisu v súvislosti s jeho sťažnosťou proti uzneseniu o jeho vzatí do väzby, a tým bola podľa Ústavného súdu Slovenskej republiky vo výraznej miere porušená „rovnosť zbraní“ medzi obvineným a prokurátorom.⁷

Podobne i v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 13/03 pred Krajským súdom v Trenčíne sudca nevyhovel žiadosti obhajcu jedného z obvinených nahliadnúť aspoň do časti vyšetrovacieho spisu z dôvodu, že takýmto konaním by mohlo dôjsť k zmareniu dosiahnutia účelu trestného konania prezradením informácií získaných vyšetrovaním. Ústavný súd Slovenskej republiky bol v tomto prípade toho názoru, že aj v prípade, ak sa konanie týka viacerých obvinených, kedy by situácia v danej veci mohla vyžadovať utajenie získaných informácií pred obvineným alebo obhajcom obvineného, nie je to dôvodom na odopretie prístupu k celému spisu.⁸

„Rovnosť zbraní nie je zabezpečená, keď je obhajcovi odopretý prístup k tým dokumentom vo vyšetrovacom spise, ktoré sú podstatné pre to, aby bolo možné účinne napadnúť nezákonnosť väzby klienta. Vzhľadom na dramatický dopad, aký má pozbavenie slobody na základné práva dotknutej osoby, konanie podľa článku 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd musí v zásade spĺňať základné požiadavky spravodlivého konania v zmysle článku 6; najmä je potrebné dbať o to, aby osoba vo väzbe bola informovaná o podaniach založených do spisu a mala skutočnú možnosť sa k nim vyjadriť.“⁹

V zmienenej súvislosti je potrebné uviesť, že nie je porušením práva na obhajobu, ak obvinený nemôže klásť svedkovi otázky z dôvodu, že tento uplatnil svoje právo nevyhovedať.¹⁰

⁷ Bližšie pozri *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 67/03.*

⁸ Bližšie pozri *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 26. 10. 2005, sp. zn. I. ÚS 239/04.*

⁹ Bližšie pozri *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 67/03.*

¹⁰ Bližšie pozri *Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 8. 10. 2008, sp. zn. 6 Tdo 19/2008.*

2 Zásada prezumpcie nevinny

V ustanovení článku 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky je ustanovený základ zásady prezumpcie nevinny v trestnom konaní, pričom je ustanovené, že *každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.*

V judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva sa nachádzajú usmernenia týkajúce sa základných prvkov prezumpcie nevinny. Ide najmä o nasledujúce determinanty:

1. Takéto právo sa priznáva iba osobe, proti ktorej „bolo vznesené obvinenie“.¹¹
2. Obvinený sa musí považovať za nevinného, pokiaľ štát prostredníctvom vyšetrovacích orgánov nepredloží dostatočné dôkazy, ktorými presvedčí nezávislý a nestranný súd o jeho vine. Prezumpcia nevinny „predpokladá [...], že by členovia súdu nemali vychádzať z vopred vytvoreného názoru, že obvinený spáchal trestný čin“.¹²
3. Žiaden súd by nemal uznať obvineného za vinného predtým, ako mu túto vinu preukáže.
4. Nikto nemôže byť vzatý do vyšetrovacej väzby, s výnimkou závažných dôvodov.
5. Ak sa niekto nachádza vo vyšetrovacej väzbe, podmienky takejto väzby by mali zodpovedať jeho predpokladanej nevine.
6. Štát musí preukázať jeho vinu a akákoľvek pochybnosť by mala byť v prospech obvineného.
7. Obvinený by mal mať právo odoprieť vypovedať. Všeobecne sa nevyžaduje, aby predložil dôkazy vo svoj neprospech.
8. Majetok obvineného by nemal byť skonfiškovaný bez riadneho konania.

Na základe judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa stanovili tri prípady, v ktorých dôkazné bremeno nespočíva celé iba na obžalobe:

- a) v prípadoch tzv. strict liability offences,
- b) v prípade trestných činov, v ktorých sa prenáša dôkazné bremeno, a
- c) v prípadoch, keď bol vydaný príkaz na konfiškáciu.

¹¹ Bližšie pozri *Case of X. v. the Federal Republic of Germany* [1971-07-12]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1971, Application No. 4483/70 – zamietnutie žaloby v *Green Paper: The Presumption of Innocence* [2006-04-26]. COM (2006) 174 final.

¹² Bližšie pozri *Case of Barberà, Messegué and Jabardo v. Spain* [1988-12-06]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1988, Application No. 10590/83, bod 77.

Ad a) V uvedenom prvom prípade musí obžaloba predložiť dôkazy preukazujúce, že obžalovaný spáchal protiprávny skutok (latinsky *actus reus*), ale nemusí preukázať, že mal obžalovaný úmysel takto konať, respektíve spôsobiť taký následok. Takéto konanie spĺňa podmienky Európskeho dohovoru o ľudských právach, i keď je štát oslobodený od povinnosti preukázať „trestný úmysel“ (latinsky *mens rea*). Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že takéto tzv. strict liability offences sú zakotvené v trestnom práve členských štátov.¹³ V prípade tzv. strict liability offences je iba potrebné dokázať, že obžalovaný spáchal delikt. Preukázaním tejto skutočnosti sa vytvorí domnienka, ktorú možno uplatniť proti obžalovanému. Európsky súd pre ľudské práva upozornil na skutočnosť, že by sa tieto domnienky mali uplatňovať „v rozumných medziach, ktorými sa oľahčujú dôležitosť situácie a zachová právo na obhajobu“.

Ad b) V uvedenom druhom prípade musí obžaloba preukázať, že obžalovaný konal určitým spôsobom, a obžalovaný musí preukázať, že existuje nevinné vysvetlenie jeho konania. Dôkazné bremeno, ktoré spočíva na obžalovanom, je v tomto prípade väčšie než dôkazné bremeno uvedené v bode a). Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že takéto dokazovanie je prijateľné v prípade „menej závažných“ trestných činov.¹⁴

Ad c) V prípade vymáhania majetku od obžalovaného alebo od tretej osoby môže byť dôkazné bremeno prenesené za predpokladu, že bol majetok získaný trestným činom. Opak musí vlastník dokázať. Miera dokazovania sa môže znížiť, čím je umožnené, aby obžaloba preukazovala vinu skôr prostredníctvom rovnováhy pravdepodobností, než prostredníctvom bežného dokazovania bez akýchkoľvek pochybností. Vo veci každého vymáhania majetku musí byť zaručená možnosť obrátiť sa na súd a takéto vymáhanie musí byť náležité a primerané.¹⁵

Rovnaké podmienky sa uplatňujú tiež v prípade vymáhania majetku v inom štáte. Na námietky *bona fide*, ktoré predkladajú tretie strany, sa musí prihliadať v prípade, ak je ich vlastnícke právo ohrozené a štát musí zabezpečiť, aby existoval systém na jeho ochranu.

¹³ Bližšie pozri *Case of Salabiaku v. France* [1988-10-07]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1988, Application No. 10519/83, bod 28.

¹⁴ Bližšie pozri *Case of Salabiaku v. France* [1988-10-07]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1988, Application No. 10519/83.

¹⁵ Bližšie pozri *Case of Welch v. the United Kingdom* [1995-02-09]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1995, Application No. 17440/90; a *Case of Phillips v. the United Kingdom* [2001-07-05]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2001, Application No. 41087/98.

Prezumpcia nevinoty zahŕňa rovnako aj právo nevypovedať vo svoj neprospech, ktoré pozostáva:

- a) z práva odoprieť výpoveď a
- b) z práva, ktorým je zaručené, aby nikto nemohol byť nútený predkladať dôkazy vo svoj neprospech.

Európsky súd pre ľudské práva konštatoval, že aj keď právo nevypovedať vo svoj neprospech nie je osobitne uvedené v Európskom dohovore o ľudských právach, je všeobecne uznanou medzinárodnou normou, ktorá predstavuje „základný prvok spravodlivého konania“.¹⁶ Predmetné právo chráni obžalovaného proti neprimeranému nátlaku zo strany orgánov, čím prispieva k zníženiu počtu súdnych omylov a umožňuje uplatňovať zásadu „rovnosti zbraní“. Obžaloba nemôže založiť svoje dokazovanie v prípade na dôkazoch, ktoré boli získané donútením alebo nátlakom. Obmedzovanie týchto práv nie je možné odôvodniť bezpečnosťou a verejným poriadkom.¹⁷ Uvedené práva spolu súvisia; každé donútenie, ktorého cieľom je získať dôkazy v neprospech obvineného, je porušením práva odoprieť výpoveď. Štát napríklad porušuje právo obvineného odoprieť výpoveď, ak sa ho snaží prinútiť, aby predložil daňovým úradom bankové výpisy.¹⁸ Donútením obvineného k spolupráci s orgánmi v predsúdnom konaní sa môže porušiť právo nevypovedať v jeho neprospech a môže byť ohrozené právo na spravodlivé konanie.

Ad a) Právo odoprieť vypovedať nie je absolútnym právom. Na základe niektorých skutočností je možné stanoviť, či súd poruší právo na spravodlivé konanie v prípade, ak vyvodí nepriaznivé závery z odmietnutia obvineného vypovedať. Závery by sa nemali vyvodzovať predtým, keď obžaloba predloží prípad ako „*prima facie*“. Sudca potom podľa svojej úvahy vyvodí závery. Prijateľné sú iba závery vyvedené na základe

¹⁶ Bližšie pozri *Case of Heaney and McGuinness v. Ireland* [2000-12-21]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2000, Application No. 34720/97; GERLOCH, A., P. ŠTURMA, et al. *Ochrana základných práv a svobod v proměnách práva na počátku 21. století v českém, evropském a mezinárodním kontextu*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2011. 536 s. ISBN 978-80-87284-23-0; MALENOVSKÝ, J. *Mezinárodní právo veřejné: Obecná část*. 2. oprav. a dopln. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, 1997. 215 s. ISBN 80-210-1536-5; a SVÁK, J. *Základy evropské ochrany lidských práv: Svazek 1*. 1. vyd. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov, 2001. 312 s. ISBN 80-8055-487-0.

¹⁷ Bližšie pozri *Case of Heaney and McGuinness v. Ireland* [2000-12-21]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2000, Application No. 34720/97.

¹⁸ Bližšie pozri *Case of Funke v. France* [1993-02-25]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1993, Application No. 10828/84.

„zdravého úsudku“. Dôvody takýchto záverov musia byť odôvodnené v súdnom rozhodnutí. Dôkazy proti obvinenému musia byť usvedčujúce, aby sa mohli vykonať dôkazy získané nepriamym nátlakom.¹⁹

Ad b) Potreba zabezpečiť spravodlivé konanie a zmenšiť riziko, že obvinený bude uznaný vinným na základe jeho výpovede, prevažuje nad zásadou, podľa ktorej by mal mať súd zabezpečený prístup ku všetkým dôkazom. V rámci definície pôsobnosti uvedeného práva Európsky súd pre ľudské práva rozlišuje medzi informáciami, ktoré sú získané donútením, a informáciami, ktoré existujú nezávisle od vôle podozrivej osoby: „V prvom rade ide o právo nevypovedať vo svoj neprospech [...], spolu s rešpektovaním vôle obvineného odoprieť výpoveď. A tak, ako sa všeobecne chápe [...], použitie informácií, ktoré môžu byť získané od obvineného použitím donucovacej sily, ale ktoré nezávisia od vôle podozrivej osoby, okrem iného napríklad informácie získané na základe príkazu, dychových skúšok, odberu krvi a moču, ako aj tkanív na účely testu DNA, nie je rozšírené na trestné konanie.“²⁰

K porušeniu prezumpcie nevinoty dochádza rovnako, ak pred zistením viny zákonným spôsobom štátne orgány svojimi rozhodnutiami alebo postojom naznačujú názor, že obvinený je vinný. Môže k tomu dôjsť i v prípade, ak nejde o formálne konštatovanie viny; stačí odôvodnenie, z ktorého vyplýva, že súd alebo iný dotknutý orgán považuje obvineného za vinného, pretože predčasné vyslovenie takéhoto názoru súdom nevyhnutne poruší spomínanú prezumpciu nevinoty. K takémuto porušeniu dochádza napríklad v prípade, ak súd vo svojich rozhodnutiach o väzbe uvádza ako preukázané, že páchatel' sa dopustil trestného činu, ktorý sa mu kladie za vinu. V prípade, ak súd vysloví tieto závery predtým, než je vina páchatel'a preukázaná, dochádza k porušeniu práva na prezumpciu nevinoty; nie je pritom rozhodujúce, či páchatel' bude v konečnom dôsledku uznaný vinným, pretože ani jeho neskoršie uznanie za vinného a odsúdenie na trest odňatia slobody ho nemôže zbaviť jeho počiatočného práva na prezumpciu nevinoty, ktoré musí byť dodržiavané vo všetkých fázach trestného konania.²¹ Preto podľa judikatúry Európskeho súdu pre

¹⁹ Hlavným prípadom v danej veci je *Case of John Murray v. the United Kingdom* [1996-02-08]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1996, Application No. 18731/91.

²⁰ Bližšie pozri *Case of Saunders v. the United Kingdom* [1996-12-17]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1996, Application No. 19187/91.

²¹ Bližšie pozri napríklad *Case of Nešťák v. Slovakia* [2007-02-27]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2007, Application No. 65559/01, porušenie D-5/4, D-6/1, D-

ľudské práva „je potrebné dôsledne rozlišovať medzi výrokom, že osoba je iba podozrivá zo spáchania trestného činu, a jasným vyhlásením súdu, bez toho, aby existovalo konečné odsudzujúce rozhodnutie, že osoba spáchala predmetný trestný čin.“²²

3 Právo na osobnú slobodu

Právnym základom úpravy osobnej slobody v právnom poriadku Slovenskej republiky je ustanovenie článku 17 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý v ods. 1 uvádza, že *osobná sloboda sa zaručuje*. Podľa predmetného ustanovenia pozbaviť osobnej slobody možno len z dôvodov a spôsobom, ktoré ustanoví zákon. Týmto zákonom je Trestný poriadok, ktorý najmä v § 71 a nasl. upravuje možnosť pozbavenia osobnej slobody, a to inštitútom väzby. V danej súvislosti je tiež vhodné uviesť, že inštitúty, ktoré nahrádzajú väzbu, je možné navzájom kombinovať či dopĺňať s inými vhodnými opatreniami, avšak jedine v prípade, ak existuje niektorý z väzobných dôvodov.²³ K obmedzeniu osobnej slobody však môže dôjsť aj na základe odlišných inštitútov – napríklad zadržaním podozrivej osoby či zabezpečením svedka.

Medzi najčastejšie prípady porušenia ústavne garantovaného práva na osobnú slobodu je porušenie práva zaručeného ustanovením článku 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky – *do väzby možno vziať iba z dôvodu a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu*.

K porušeniu uvedeného práva došlo napríklad aj v konaní vedenom pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 1 Toš 42/06. V predmetnom konaní obvinený podal sťažnosť proti rozhodnutiu Špeciálneho súdu, týkajúcejmu sa predĺženia jeho väzby. Najvyšší súd Slovenskej republiky v tomto prípade zrušil rozhodnutie sudkyne Špeciálneho súdu pre prípravné konanie v časti týkajúcej sa ďalšieho predĺženia väzby obvineného a z tohto dôvodu dané rozhodnutie nenadobudlo právoplatnosť. Najvyšší súd Slovenskej republiky následne listom informoval Ústav na výkon väzby o predĺžení väzby obvineného. Na základe judika-

6/2 (tj. nespravodlivosť rozhodovania o väzbe, nespravodlivosť trestného konania, porušenie prezumpcie neviny).

²² Bližšie pozri *Case of Nešťák v. Slovakia* [2007-02-27]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2007, Application No. 65559/01.

²³ Bližšie pozri VRÁBLOVÁ, M. Garancie procesných práv mladistvého v trestnom konaní. In: I. ŠIMOŤEK, ed. *Garancie procesných práv v trestnom konaní v právnom styku subjektov Európskej únie*. 1. vyd. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2008, s. 91. ISBN 978-80-8082-251-4.

túry Ústavného súdu Slovenskej republiky platí, že *väzba, ak má byť zákonná, sa musí vždy opierať o právoplatné rozhodnutie súdu.*²⁴ Z uvedeného dôvodu Najvyšší súd Slovenskej republiky svojím rozhodnutím porušil základné právo garantované článkom 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, k čomu sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril nasledovne:

*Zásah do osobnej slobody v podobe jej obmedzenia musí mať svoj jednoznačný základ vo výrokovej časti súdneho rozhodnutia, s ktorou zákon spája právne účinky. Nemožno ho iba vyvodzovať z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.*²⁵

V tejto súvislosti je však nutné upozorniť aj na ďalší nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, na základe ktorého nemožno považovať za neoprávnený zásah do osobnej slobody prípad, ak *v momente prijatia uznesenia o vzatí osoby do väzby toto nebolo doložené dôkazmi potvrdzujúcimi opodstatnenosť uznesenia.*²⁶

V inom konaní o sťažnosti vedenom pred Ústavným súdom Slovenskej republiky bolo konštatované porušenie práva sťažovateľa na zákonné pozbavenie osobnej slobody tým, že sa dostatočne nepreskúmalo dodržanie zákonnej 48-hodinovej lehoty zadržania podľa § 75 zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok), účinného do 31. decembra 2005.²⁷ K rozporu v tomto konaní došlo najmä z dôvodu pochybností v súvislosti s časom, kedy bol podaný návrh prokurátora na vzatie do väzby, pretože na pečiatke návrhu bol vykonaný prepis týkajúci sa času podania, a to buď z 10.55 na 11.55, alebo z 11.55 na 10.55. Vzhľadom na fakt, že k zadržaniu obvineného došlo o 11.00, bol práve čas na návrhu o vzatí do väzby rozhodujúci pre súlad takéhoto úkonu so zákonom.

Podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky *vyznačenie presného času podania návrhu na vzatie zadržanej osoby do väzby má celkom principiálny význam, pretože je východiskovým bodom umožňujúcim preskúmať, či bol tento úkon vykonaný v zákonnej lehote. Vyznačenie presného*

²⁴ Bližšie pozri *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 15. 2. 2006, sp. zn. I. ÚS 204/05.*

²⁵ Bližšie pozri *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 15. 3. 2007, sp. zn. II. ÚS 315/06.*

²⁶ Bližšie pozri *Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10. 7. 2002, sp. zn. II. ÚS 112/02.*

²⁷ Bližšie pozri *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 24. 5. 2007, sp. zn. I. ÚS 382/06.*

*času musí byť preto v takýchto prípadoch vykonané spôsobom, ktorý nepri-
púšťa nijaké pochybnosti. Je to tak tým viac, že zadržaná osoba spravidla
nemá žiadnu možnosť kontrolovať, či vyznačený časový údaj zodpovedá
skutočnosti, pretože pri podaní takéhoto návrhu nie je prítomná.*²⁸

Na druhej strane sa žiada zdôrazniť, že nie je porušením zákonnosti
väzby, ak súd koná bez zbytočných prietahov a súvisle, a zároveň existu-
jú dôvody väzby a trestného stíhania, ktoré je naďalej dôvodné.²⁹

Ústavný súd Slovenskej republiky v rámci svojej právomoci zaujal
stanovisko ku komparácii článku 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky
s článkom 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. K článku 17 ods. 2 Ús-
tavy Slovenskej republiky sa žiada uviesť, že ide o iné základné právo,
ako je právo podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (každý
má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov).
Vzťah medzi právami podľa článku 48 ods. 2 a článku 17 ods. 2 Ús-
tavy Slovenskej republiky je obdobný, ako je vzťah medzi právami podľa
článku 6 ods. 1 a článku 5 ods. 3 Európskeho dohovoru o ľudských prá-
vach. Zatiaľ čo článok 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach
v časti týkajúcej sa primeranosti lehoty na prejednanie vecí súdom sa
vzťahuje na všetkých účastníkov súdneho konania s cieľom chrániť ich
pred nadmernými procesnými prietahmi, článok 5 ods. 3 Európskeho
dohovoru o ľudských právach sa týka len obvinených osôb, ktoré sú po-
zbavené osobnej slobody, a ochraňuje ich pred neopodstatnene dlhou
väzbou. Zákonite potom aj slovne príbuzné pojmy, ako sú napríklad
„primeraná lehota“ alebo „bez prietahov“, sa vykladajú sčasti odlišne pri
článku 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a článku 5 ods. 3 Európske-
ho dohovoru o ľudských právach, v porovnaní s článkom 48 ods. 2 Ústavy
Slovenskej republiky a článkom 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľud-
ských právach.

V súlade s uvedeným rozhodnutím možno vyvodit' záver, že pokiaľ sa
obvinený sťažuje na porušenie jeho práva na konanie bez zbytočných
prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, toto právo
sa vzťahuje iba na konanie o jeho trestnom obvinení. Pretože v príprav-
nom konaní konajú a rozhodujú o trestnom obvinení orgány prípravného
konania, môžu v zásade len tieto orgány predmetné právo porušiť. Súd

²⁸ Bližšie pozri *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 24. 5. 2007, sp. zn. I. ÚS 382/06.*

²⁹ Bližšie pozri *Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 12. 2. 2009, sp. zn. 3 Tošs 4/2009.*

koná a rozhoduje o trestnom obvinení len po podaní obžaloby, a teda v zásade iba v tomto štádiu konania sa môže dopustiť porušenia označeného práva. Preto činnosť súdu, ktorý koná a rozhoduje v prípravnom konaní o väzbe, sa primárne týka osobnej slobody obvineného, a nie jeho trestného obvinenia. Pri zbytočných prietáhoch týkajúcich sa väzby môže potom podľa ústavy porušiť iba právo obvineného, ktoré súvisí s jeho osobnou slobodou podľa článku 17 Ústavy Slovenskej republiky.³⁰

4 Právo na prerokovanie trestnej veci v primeranej lehote

V zmysle článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach je garantované spravodlivé, verejné pojednanie trestnej veci v primeranej lehote nezávislým a nestranným súdom. Na vnútroštátnej úrovni uvedené právo zaručuje článok 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Primeraná lehota garantovaná článkom 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach slúži na zabezpečenie dôvery verejnosti vo výkon súdnictva, ako aj na ochranu strán v súdnom konaní pred nadmernými prietáhmi v konaní. V trestných veciach je predurčená zabrániť tomu, aby osoba obvinená z trestného činu príliš dlho zostávala v stave neistoty o jej osude.³¹ Právo na vybavenie veci v primeranej lehote je tak integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces, zaručeného ústavnoprávnou ochranou, ako i medzinárodnými záväzkami. Berúc do úvahy povahu trestného práva, ktoré je charakteristické najinvazívnejšími zásahmi do osobných práv jednotlivcov, Trestný poriadok v ustanovení § 2 ods. 7 osobitne ustanovuje požiadavku, aby každá trestná vec bola spravodlivo a v primeranej lehote pojednaná nezávislým a nestranným súdom. Zároveň zákonodarca v ustanovení § 2 ods. 6 Trestného poriadku zdôrazňuje vybavovanie väzobných vecí prednostne a urýchlene.

Zásadu rýchlosti trestného konania možno vidieť v dvoch významoch. Za prvé, ako požiadavku čo najrýchlejšieho pojednania trestnej veci, a za druhé, ako právo na pojednanie veci v primeranej lehote. Pojednanie trestnej veci v čo najkratšom čase vyplýva zo samotného účelu trestného konania, a to včasného objasnenia skutku, odhalenia páchatel'a a uloženia trestu. Naproti tomu, právo na pojednanie veci v primeranej lehote a bez zbytočných prietáhov je právo *in favorem* osoby, proti ktorej

³⁰ Bližšie pozri ZÁHORA, J. Právo na pojednanie trestnej veci „v primeranej lehote“. In: J. ZÁHORA, ed. *Aktuálne problémy prípravného konania trestného*. 1. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 242-284. ISBN 978-80-7502-030-7.

³¹ Bližšie pozri *Case of Dimitrov and Hamanov v. Bulgaria* [2011-05-10]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2011, Application No. 48059/06 and 2708/09.

sa trestné konanie vedie, a účelom tohto práva je ochrana právnej istoty obvinenej osoby, aby nebola neprimerane dlhú dobu v neistote ohľadom výsledku trestného konania.³² Zásada rýchlosti trestného konania je zásadou všeobecného významu a je nevyhnutné ju uplatňovať vo všetkých štádiách trestného konania, pričom zaväzuje aj orgány činné v trestnom konaní, aj súd. Na druhej strane, realizáciou práva na prejednanie trestnej veci v čo najkratšom čase sa toto právo dostáva do kolízie so záujmom štátu na riadnom objasnení skutku a zistení páchatel'a.³³ Zásada čo najrýchlejšieho prejednanie veci by však nemala byť uplatňovaná na úkor riadneho objasnenia veci. Rýchlosť trestného konania by mala byť považovaná za cieľ druhotný, nakoľko primárnym cieľom stále zostávajú spravodlivé potrestanie páchatel'a a riadny proces, čo vyplýva z podmienky existencie materiálneho právneho štátu. Aj českí autori sa už dlhšiu dobu zamýšľajú nad trendom postupného skracovania a zjednodušovania trestného konania, pretože príliš urýchléné trestné konanie hrozí chybami, ktoré zoslabujú a popierajú účel trestného konania – zistený skutkový stav bez dôvodných pochybností. Nájst' kompromis medzi rýchlym a efektívnym odhalením páchatel'a a požiadavkou spravodlivo rozhodnúť vo veci je všeobecným problémom trestného práva a trestnej politiky vôbec.³⁴

Primeranosť dĺžky konania sa v civilných veciach a v trestných veciach posudzuje odlišne. Zatiaľ čo v civilných veciach sa konanie začína dňom podania žaloby na príslušný súd, v trestných veciach stanovil Európsky súd pre ľudské práva začiatok konania na oficiálne oznámenie doručené príslušným orgánom jednotlivcovi, ktoré obsahuje tvrdenie, že spáchal trestný čin.³⁵ Za koniec trestného konania je potrebné považovať konečné rozhodnutie súdu v súlade s vnútroštátnym právom (môže byť aj odvolací súd). Vo vzťahu k zadefinovaniu primeranej doby trestného konania sa žiada taktiež uviesť, že Európsky súd pre ľudské práva v žiad-

³² Bližšie pozri GRIVNA, T. Zásada rychlosti v trestním řízení, právo na projednání věci v přiměřené lhůtě a některé důsledky jejich porušení. In: J. FENYK, ed. *Pocťa Dagmar Císařové k 75. narozeninám*. 1. vyd. Praha: LexisNexis, 2007, s. 18. ISBN 978-80-86920-25-2.

³³ Bližšie pozri JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualiz. a dopln. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 41. ISBN 978-80-87576-44-1; JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 4. aktualiz. a dopln. vyd. Praha: Leges, 2016. 846 s. ISBN 978-80-7502-160-1; a FRYŠTÁK, M., J. PROVAZNÍK, J. SEDLÁČKOVÁ a E. ŽATECKÁ. *Trestní právo procesní*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2015. 338 s. Právo. ISBN 978-80-7418-246-4.

³⁴ Bližšie pozri MULÁK, J. *Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces*. 1. vyd. Praha: Leges, 2019, s. 183. ISBN 978-80-7502-387-2.

³⁵ Bližšie pozri *Case of Deweer v. Belgium* [1980-02-27]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1980, Application No. 6903/75.

nom zo svojich rozhodnutí nezadefinoval a nekonkretizoval všeobecne záväznú dobu, ktorej prekročenie by znamenalo neprimeranú dobu trvania trestného konania. Na druhej strane, Európsky súd pre ľudské práva zadefinoval určité kritériá, na základe ktorých možno posúdiť primeranosť trvania trestného konania: zložitost' prípadu, správanie sťažovateľa, postup príslušných orgánov a význam veci pre sťažovateľa.³⁶ Vo všeobecnosti však vždy pôjde o subjektívnu kategóriu, pričom primeranosť trestného konania je nevyhnutné posúdiť vždy prísne individuálne. Aj v zmysle rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky neexistuje žiadna absolútne stanovená doba, ktorej prekročenie by bolo automaticky kvalifikované ako doba neprimeraná.³⁷ Ústavný súd Českej republiky ešte rozširuje zmienené kritériá Európskeho súdu pre ľudské práva o počet spoluobvinených, prítomnosť medzinárodného prvku, ako aj teritoriálny a časový rozsah trestnej činnosti.³⁸

Ohľadom vyššie uvedeného možno konštatovať, že posudzovanie primeranosti dĺžky konania v trestných veciach je realizované prísnejšie ako vo veciach civilných. Uvedené súvisí s charakterom a následkami trestného konania, kedy je zásah do ľudských práv a slobôd obvinenej osoby zásadnejší. Aj preto judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva vytvorila ďalšie skupiny privilegovaných prípadov, kedy by malo byť trestné konanie ešte rýchlejšie – napríklad konanie proti mladistvým a konanie vo väzobných veciach.³⁹

5 Priet'ahy v konaní vo veci samej v prípade väzobného stíhania

Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovuje štyri ústavné podmienky ďalšieho trvania väzby. Po formálnej stránke musí existovať uznesenie o vznesení obvinenia. Po materiálnej stránke sa vyžaduje existencia kvalifikovaného podozrenia zo spáchania skutku, za ktorý je vznesené obvinenie, s tým, že tento skutok musí naplňovať znaky niektorého trestného činu. Ďalej musí existovať niektorý z väzobných dôvodov podľa § 71

³⁶ Bližšie pozri BARNETOVÁ, D. K otázke nepřiměřené délky trestního řízení a prostředkům nápravy, zejména s přihlednutím k judikatuře ESLP. *Bulletin advokacie*. 2013, č. 5, s. 31. ISSN 1210-6348.

³⁷ Bližšie pozri *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 18. 4. 2013, sp. zn. II. ÚS 8/2013*.

³⁸ Bližšie pozri *Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 19. 1. 2005, sp. zn. I. ÚS 641/04*.

³⁹ Bližšie pozri KMEC, J., D. KOSAŘ, J. KRATOCHVÍL a M. BOBEK. *Evropská úmluva o lidských právech: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 701-717. ISBN 978-80-7400-365-3; a JELÍNEK, J. et al. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 5. aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2014. 1246 s. ISBN 978-80-7502-049-9.

ods. 1, respektíve ods. 3 Trestného poriadku. Napokon musí byť splnená podmienka, aby orgány činné v trestnom konaní, respektíve súd vo veci samej postupovali s osobitnou starostlivosťou a urýchlením.⁴⁰ Postup orgánov činných v trestnom konaní s osobitnou starostlivosťou a urýchlením, t.j. bez prietahov v prípravnom konaní, sa tak stáva obligatónnym znakom zákonnosti väzby, ktorý je potrebné pri rozhodovaní o väzbe skúmať. Pokiaľ sa prietahy v prípravnom konaní zistia, možno konštatovať porušenie článku 5 ods. 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach v spojení s článkom 17 ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, čo musí viesť k prepusteniu obvinenej osoby na slobodu. Ani len samotná existencia a trvanie väzobných dôvodov neznamenajú, že nemôže dôjsť k porušeniu článku 5 ods. 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach, pokiaľ príslušné orgány nepostupujú v konaní s náležitou starostlivosťou, a teda po dobu, po ktorú je obvinený vo väzbe, dochádza k neakceptovateľným prietahom v konaní.⁴¹ Uvedené vo svojich rozhodnutiach zohľadňuje aj Ústavný súd Slovenskej republiky, keď za porušenie článku 17 ods. 1 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky považuje, ak orgány činné v trestnom konaní nepostupujú v trestnom konaní v čase, keď je obvinený vo väzbe, s osobitnou starostlivosťou a urýchlením.⁴² Príčiny vzniknuté na strane orgánov činných v trestnom konaní, ako sú vysoký nápad vecí, značná zaťaženosť a fluktuácia vyšetrovateľov, nemôžu byť pričítané na ťarchu obvineného.⁴³

V súlade s uvedenou judikatúrou možno vyvodit' záver, že v prípade rozhodovania súdu o žiadosti o prepustenie z väzby alebo o návrhu na predĺženie lehoty väzby súd obligatórne preskúma priebeh doterajšieho konania z pohľadu rýchlosti, plynulosti a náležitej starostlivosti, a to prioritne, nakoľko bez tejto podmienky sa aj v prípade súčasného naplnenia ostatných materiálnych a formálnych podmienok väzby tieto stávajú nedostatočné pre ďalšie trvanie väzby. I v prípade, ak by všetky ďalšie zákonom ustanovené podmienky trvania väzby boli naplnené, skutočnosť, že sa vo veci samej nekoná s osobitnou starostlivosťou a urýchlením, bez

⁴⁰ Bližšie pozri *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 12. 9. 2019, sp. zn. II. ÚS 200/2019*.

⁴¹ Bližšie pozri *Case of Punzelt v. the Czech Republic* [2000-04-25]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2000, Application No. 31315/96.

⁴² Bližšie pozri *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 18. 10. 2001, sp. zn. II. ÚS 55/98*.

⁴³ Bližšie pozri *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 98/2010*.

d'alšieho znamená, že trestne stíhaná osoba musí byť z väzby prepustená.⁴⁴

Z povahy väzby ako zabezpečovacieho prostriedku dočasného a nevyhnutného charakteru vyplýva v zmysle ustanovenia § 79 ods. 2 Trestného poriadku pre orgány činné v trestnom konaní, ako aj pre súd povinnosť skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú alebo či sa zmenili. V prípravnom konaní tak konajú orgány činné v trestnom konaní *ex officio*, a majú tak konať počas celej doby trvania väzby, nielen na základe žiadosti obvineného o prepustenie z väzby podľa ustanovenia § 79 ods. 3 Trestného poriadku. Na druhej strane, sudca pre prípravné konanie z úradnej povinnosti nekoná a o väzbe koná iba v troch prípadoch, a to pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby alebo o zmene dôvodov väzby a pri rozhodovaní o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby.

Vo vzťahu k rýchlosti rozhodovania o väzbe po podaní žiadosti o prepustenie z väzby, prípadne k prietahom počas rozhodovania o väzbe je potrebné vziať do úvahy článok 5 ods. 4 Európskeho dohovoru o ľudských právach, ktorý garantuje právo každému, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody, aby podal návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné. Uvedený článok zaručuje rýchlosť prieskumného konania vo veciach väzobných; naproti tomu článok 5 ods. 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach zaručuje právo na primeranú dĺžku väzby vo vzťahu k trestnému konaniu vo veci samej, preto tieto dva články nemožno stotožňovať. Účelom článku 5 ods. 4 Európskeho dohovoru o ľudských právach je zaručiť, aby väzobne stíhaná osoba v rozumnej dobe získala odpoveď na otázku, či je jej väzba zákonná, a v opačnom prípade bola prepustená na slobodu.⁴⁵ V zmysle uvedeného článku sa bude relevantná doba počítat' od podania návrhu alebo žiadosti a končiť bude vydaním konečného rozhodnutia súdu, prípadne doručením tohto rozhodnutia, ak sa rozhodlo v neprítomnosti obvineného. Neexistuje nijaká pevne ustanovená lehota, v ktorej by súd musel rozhodnúť. Či sa rozhodlo urýchlene, posudzuje sa podľa všetkých okolností prípadu. Spravidla však lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé

⁴⁴ Bližšie pozri *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 12. 9. 2019, sp. zn. II. ÚS 200/2019*.

⁴⁵ Bližšie pozri *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 19. 6. 2018, sp. zn. II. ÚS 567/2017*.

a nevyhovujú požiadavke rýchlosti v zmysle článku 5 ods. 4 Európskeho dohovoru o ľudských právach.⁴⁶

V prípade žiadosti o prepustenie z väzby upravuje Trestný poriadok v ustanovení § 79 ods. 3 povinnosť prokurátora predložiť žiadosť sudcovi pre prípravné konanie v prípade, ak jej sám nevyhovel, a to bez meškania, najneskôr do piatich pracovných dní po predložení celého doposiaľ získaného spisového materiálu, a to so svojím stanoviskom a návrhom na rozhodnutie. O takej žiadosti sa musí bez meškania rozhodnúť. Uvedené ustanovenie bolo novelizované⁴⁷ vo vzťahu k povinnosti prokurátora predložiť nevyhovenú žiadosť o prepustenie z väzby sudcovi pre prípravné konanie najneskôr do piatich pracovných dní po predložení celého doposiaľ získaného spisového materiálu, namiesto pôvodnej úpravy, ktorá namiesto piatich pracovných dní upravovala predloženie žiadosti sudcovi pre prípravné konanie „bez meškania“. Predmetnú novelizáciu možno hodnotiť pozitívne i vzhľadom na problematickosť výkladu slovného spojenia „bez meškania“, keď sa stávalo, že prokurátor predložil žiadosť o prepustenie z väzby súdu v dobe počítanej na týždne alebo mesiace od podania samotnej žiadosti, čo bolo v zjavnom rozpore s výkladom článku 5 ods. 4 Európskeho dohovoru o ľudských právach a príslušnej judikatúry. Napriek uvedenému bola judikatúra v otázke prepustenia z väzby z dôvodu prietahov spôsobených orgánmi činnými v trestnom konaní pri rozhodovaní o žiadosti o prepustenie z väzby nejednotná. Novelizáciu sa tak odstránila táto výkladová nejednotnosť. Na druhej strane, zákonodarca lehotu novelizoval len vo vzťahu k povinnosti prokurátora predložiť žiadosť sudcovi pre prípravné konanie, a nie aj vo vzťahu k samotnému sudcovi pre prípravné konanie, kde zákonodarca ponechal rozhodnutie o žiadosti „bez meškania“, preto nemožno ďalej vylúčiť prietahy v rozhodovaní o väzbe zo strany súdu. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojej rozhodovacej činnosti viackrát uviedol, že prietahy vzniknuté pochybením súdu nemôžu byť pričítané na ťarchu obvineného.⁴⁸ Vybavovanie žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu v trvaní dvoch mesiacov a desiatich dní je podľa názoru Ústavného súdu

⁴⁶ Bližšie pozri *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. 5. 2018, sp. zn. II. ÚS 135/2018*.

⁴⁷ *Zákonom č. 308/2021 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 15. 8. 2021*.

⁴⁸ Bližšie pozri *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10. 1. 2007, sp. zn. I. ÚS 352/06*.

Slovenskej republiky ústavne neakceptovateľné.⁴⁹ Taktiež nemožno obvinenému pričítať administratívne problémy vzniknuté na strane súdu, ktoré sú objektívne riešiteľné.⁵⁰ Európsky súd pre ľudské práva súčasne uviedol, že obdobie pričítateľné súdom, predstavujúce najmenej 41 dní, počas ktorých súdy na oboch stupňoch rozhodovali o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby, pri nezistení žiadnej osobitnej zložitosti prípadu, porušuje článok 5 ods. 4 Európskeho dohovoru o ľudských právach z dôvodu nedostatku urýchleného rozhodnutia.⁵¹

Vo vzťahu k lehote súdu na rozhodnutie o žiadosti o prepustenie z väzby je zaujímavé poukázať na právnu úpravu v Českej republike, kde do roku 2011 mal súd určenú päťdňovú lehotu na rozhodnutie, avšak novelizáciou⁵² bola táto lehota vypustená a nahradená termínom „bez zbytočného odkladu“. Účelom novelizácie pravdepodobne bolo smerovať ku komplexnejšiemu posúdeniu veci za situácie, kedy by v nadväznosti na päťdňovú lehotu nebolo možné zabezpečiť svedkov alebo dôkazy. Nemalo by to však znamenať, že pokiaľ také okolnosti nenastanú, súd by nemohol rozhodnúť i v kratšej lehote. Nakoniec, aj päťdňová lehota bola len poriadkového charakteru a jej prekročenie sa automaticky nespájalo s prepustením z väzby.⁵³ Berúc do úvahy účinky väzby na obvineného tak možno považovať nasmerovanie z určenej, i keď síce len poriadkovej lehoty na lehotu nezadefinovanú za nie úplne najšťastnejšie. Odlišný výklad lehoty „bez zbytočného odkladu“ a absencia motivácie pre súd rozhodnúť v konkrétne zadefinovanej lehote môžu pôsobiť skôr v neprospech obvineného.

Pri rozhodovaní súdu o žiadosti v lehote „bez meškania“ je potrebné vziať do úvahy aj podanie prípadnej sťažnosti voči uzneseniu sudcu pre prípravné konanie, čím sa proces rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby predlžuje. Pri posudzovaní urýchlenosti rozhodovania o zákon-

⁴⁹ Bližšie pozri *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. 9. 2007*, sp. zn. III. ÚS 216/07.

⁵⁰ Bližšie pozri *Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. 1. 2004*, sp. zn. III. ÚS 255/03.

⁵¹ Bližšie pozri *Case of Karlin v. Slovakia* [2011-06-28]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2011, Application No. 41238/05.

⁵² Bližšie pozri *Zákon č. 459/2011 Sb., ktorým sa mení zákon č. 141/1961 Sb., o trestnóm řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony*.

⁵³ Bližšie pozri VICHEREK, R. Co je nového v trestním řádu od 1. 1. 2012 – II. část. In: *Epravo.cz* [online]. 2012-02-10 [cit. 2022-05-27]. ISSN 1213-189X. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/co-je-noveho-v-trestnim-radu-od-112012-ii-cast-80505.html>.

nosti väzby sa vychádza z pravidla, že ak sa na takomto rozhodovaní zúčastnilo viaceró orgánov, do úvahy sa berie celková dĺžka konania, t.j. interval od podania žiadosti až po prípadné doručenie sťažnostného uznesenia. Nemožno tak považovať za ústavne akceptovateľné, pokiaľ by rozhodovanie o väzbe trvalo neprimerane dlho vzhľadom na nízku obtiažnosť veci, ako aj pokiaľ by rozhodovanie o žiadosti ukrátilo obvineného i o prípadnú možnosť opakovať svoju žiadosť o prepustenie z väzby v periodických lehotách vyplývajúcich zo zákona, keďže takáto možnosť je viazaná na právoplatné rozhodnutie o predchádzajúcej žiadosti.⁵⁴ O porušení článku 5 ods. 4 Európskeho dohovoru o ľudských právach možno preto v súvislosti s väzbou spravidla hovoriť vtedy, ak vnútroštátne právo periodickú kontrolu neumožňuje alebo ju umožňuje v neprimerane dlhých lehotách, prípadne ak v konkrétnej veci rozhodujú súde tak, že je tento princíp porušený.⁵⁵

Záver

Právo na spravodlivý proces je nesporne jedným zo základných pilierov, o ktoré by sa mala moderná justícia opierať.⁵⁶ Poskytuje ochranu každému jednotlivcovi pred neoprávnenými zásahmi do jeho práv. Dáva možnosť každej fyzickej osobe alebo právnickej osobe predložiť svoju vec k rozhodnutiu nezávislému a nestrannému tribunálu vo verejnom a spravodlivom konaní. Pojem spravodlivý proces v sebe zahŕňa čiastkové práva či princípy, ktoré tvoria jeho neoddeliteľnú súčasť. Jednotlivé garancie sú rozdelené do dvoch skupín, podľa toho, na aký druh konania sa vzťahujú. Všeobecné garancie spravodlivého procesu sú spoločné pre všetky druhy konania bez rozdielu. Tieto garancie sú akousi „generálnou klauzulou“ a musia byť naplnené v každom procese. Medzi všeobecné garancie patrí právo na prístup k súdu, právo na verejnosť pojednania v primeranej lehote, právo na osobnú účasť na konaní a v neposlednom rade i právo na účinný opravný prostriedok. K týmto všeobecným aspektom v prípade trestného konania ďalej pristupujú zvláštne garancie, súborne označova-

⁵⁴ Bližšie pozri *Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. 4. 2021, sp. zn. 1 Tost 7/2021.*

⁵⁵ Bližšie pozri *Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 64/04.*

⁵⁶ Bližšie pozri a porovnaj LETKOVÁ, A. a A. SCHNEIDEROVÁ. The Value of Justice in Czechoslovak Criminal Law Norms in the 20th Century. *Access to Justice in Eastern Europe* [online]. 2021, vol. 4, no. 2, s. 86 [cit. 2022-05-27]. ISSN 2663-0583. Dostupné na: <https://doi.org/10.33327/ajee-18-4.2-a000062>.

né ako garancie obvineného, ku ktorým patria právo na prezumpciu neviny, právo byť zoznámený s obvinením či právo na obhajobu.⁵⁷

V súčasnosti je ochrana spravodlivého procesu na európskom kontinente multidimenzionálna. Primárne ochranu tomuto právu poskytujú právne a demokratické štáty. Právo na spravodlivý proces je súčasťou katalógov ľudských práv i členských štátov Európskej únie. Práve úprava obsiahnutá v ústavách európskych štátov bola zdrojom inšpirácie pri neskoršom vytváraní ustanovení o spravodlivom procese zakotvených v Európskom dohovore o ľudských právach i v Charte základných práv Európskej únie.⁵⁸

V trestnom konaní by sme nikdy nemali zabúdať ani na slová H. Schwartza z Washingtonskej univerzity v Spojených štátoch amerických, ktorý hovorí, že „nielenže takmer všetky vlády tyranov zneužívajú trestný proces na presadenie vôle, snažiac sa pritom o zachovanie zdania zákonnosti, ale dokonca i demokratické vlády, ak sa ocitnú v tiesni, používajú trestný proces neoprávnene proti domnelým nepriateľom, a niekedy aj proti tým, ktorí iba jednoducho nesúhlasia s ich oficiálnou politikou.“⁵⁹

Z priloženej analýzy môžeme vyvodit' záver, že prepustenie z väzby ako následok, respektíve kompenzáciu za priet'ahy v prípravnom konaní možno posudzovať v dvoch rovinách – jednak ako prepustenie z väzby z dôvodu priet'ahov vo veci samej, a jednak ako prepustenie z väzby z dôvodu priet'ahov v rámci rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby. Odlišnosť obidvoch situácií predpokladá i aplikáciu odlišných ustanovení Európskeho dohovoru o ľudských právach. Zatiaľ čo pre posúdenie priet'ahov v konaní vo veci samej (v prípravnom konaní) je potrebné posúdiť súladnosť s článkom 5 ods. 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach, pre posúdenie rýchlosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby sa zisťuje súlad s článkom 5 ods. 4 Európskeho dohovoru o ľudských právach. V obidvoch prípadoch však pôjde o prísne individuálne posúdenia.

⁵⁷ Bližšie pozri BARTOŇ, M., J. KRATOCHVÍL, M. KOPA, M. TOMOSZEK, J. JIRÁSEK a O. SVAČEK. *Základní práva*. 1. vyd. Praha: Leges, 2016. 608 s. ISBN 978-80-7502-128-1; HUBÁLKOVÁ, E. *Přehled judikatury Evropského soudu pro lidská práva: Právo na spravedlivé řízení a další procesní práva*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2006. 157 s. ISBN 80-7357-124-2; a MOLEK, P. *Právo na spravedlivý proces*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2012. 573 s. Lidská práva. ISBN 978-80-7357-748-3.

⁵⁸ Bližšie pozri REPÍK, B. *Ľudské práva v súdnom konaní*. 1. vyd. Bratislava: Manz, 1999. 256 s. ISBN 80-85719-24-X.

⁵⁹ Bližšie pozri ŠÁMAL, P. *Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému*. 1. vyd. Praha: Codex Bohemia, 1999, s. 10. ISBN 80-85963-89-2.

Napriek tomu, že neexistuje legálna definícia prietáhov v konaní, a ani prekluzívne stanovená lehota na skončenie vyšetrovania alebo rozhodnutie súdu o žiadosti o prepustenie z väzby, orgány aplikácie práva musia obzvlášť v trestnom konaní postupovať s osobitnou starostlivosťou a urýchlene. Pri tak závažnom zásahu ako je väzba nemožno zdĺhavý a prietáhový postup orgánov činných v trestnom konaní či súdu pripočítat v neprospech obvineného a jeho osobnej slobody. Prepustenie z väzby však môže nastať len po dôkladnom zvážení a riadnom odôvodnení rozhodnutia, nakoľko prvotným účelom trestného práva stále zostáva ochranná funkcia, teda ochrana spoločnosti pred trestnou činnosťou. Z hľadiska úvah *de lege ferenda* by bolo vhodné, ak by sa zákonodarca vysporiadal so zadefinovaním lehoty na rozhodnutie o žiadosti o prepustenie z väzby aj pre sudcu pre prípravné konanie. Vo vzťahu k prietáhom v konaní vo veci samej vo fáze prípravného konania síce Trestný poriadok v ustanovení § 210 upravuje preskúvanie postupu policajta prokurátorom, avšak v súvislosti s rozhodovaním o prepustení z väzby, respektíve jej predĺžení by stálo za zváženie ustanoviť v Trestnom poriadku povinnosť súdu pri rozhodovaní o väzbe preskúmať celkový priebeh a rýchlosť prípravného konania a neobmedzovať sa len na trvanie väzobných dôvodov.

Rovnako sme na základe analýzy zistených informácií dospeli k záveru, že medzi najčastejšie porušované práva patrí právo na obhajobu, v rámci ktorého dochádza k častému porušeniu práva nazerat' do spisov v dôsledku extenzívneho výkladu ustanovení Trestného poriadku týkajúcich sa možnosti odoprieť obvinenému alebo jeho obhajcovi nazeranie do spisu v prípravnom konaní a k porušeniu práva obvineného zúčastniť sa na konaní. V snahe eliminovať aj takéto porušovanie procesných práv obvineného je potrebné čo najprecíznejšie upraviť jeho práva, a to vo všetkých štádiách trestného konania.

Zoznam bibliografických odkazov

- BARNETOVÁ, D. K otázce nepřiměřené délky trestního řízení a prostředkům nápravy, zejména s přihlédnutím k judikatuře ESLP. *Bulletin advokacie*. 2013, č. 5, s. 31-34. ISSN 1210-6348.
- BARTOŇ, M., J. KRATOCHVÍL, M. KOPA, M. TOMOSZEK, J. JIRÁSEK a O. SVAČEK. *Základní práva*. 1. vyd. Praha: Leges, 2016. 608 s. ISBN 978-80-7502-128-1.

- Case of Barberà, Messegueé and Jabardo v. Spain* [1988-12-06]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1988, Application No. 10590/83.
- Case of Deweer v. Belgium* [1980-02-27]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1980, Application No. 6903/75.
- Case of Dimitrov and Hamanov v. Bulgaria* [2011-05-10]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2011, Application No. 48059/06 and 2708/09.
- Case of Funke v. France* [1993-02-25]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1993, Application No. 10828/84.
- Case of Heaney and McGuinness v. Ireland* [2000-12-21]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2000, Application No. 34720/97.
- Case of John Murray v. the United Kingdom* [1996-02-08]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1996, Application No. 18731/91.
- Case of Karlin v. Slovakia* [2011-06-28]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2011, Application No. 41238/05.
- Case of Nešták v. Slovakia* [2007-02-27]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2007, Application No. 65559/01.
- Case of Phillips v. the United Kingdom* [2001-07-05]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2001, Application No. 41087/98.
- Case of Punzelt v. the Czech Republic* [2000-04-25]. Judgement of the European Court of Human Rights, 2000, Application No. 31315/96.
- Case of Salabiaku v. France* [1988-10-07]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1988, Application No. 10519/83.
- Case of Saunders v. the United Kingdom* [1996-12-17]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1996, Application No. 19187/91.
- Case of Welch v. the United Kingdom* [1995-02-09]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1995, Application No. 17440/90.
- Case of X. v. the Federal Republic of Germany* [1971-07-12]. Judgement of the European Court of Human Rights, 1971, Application No. 4483/70.
- Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd* [Európsky dohovor o ľudských právach].

- FRYŠTÁK, M., J. PROVAZNÍK, J. SEDLÁČKOVÁ a E. ŽATECKÁ. *Trestní právo procesní*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2015. 338 s. Právo. ISBN 978-80-7418-246-4.
- GERLOCH, A., P. ŠTURMA, et al. *Ochrana základních práv a svobod v proměnách práva na počátku 21. století v českém, evropském a mezinárodním kontextu*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2011. 536 s. ISBN 978-80-87284-23-0.
- Green Paper: The Presumption of Innocence* [2006-04-26]. COM (2006) 174 final.
- GŘIVNA, T. Zásada rychlosti v trestním řízení, právo na projednání věci v přiměřené lhůtě a některé důsledky jejich porušení. In: J. FENYK, ed. *Poceta Dagmar Císařové k 75. narozeninám*. 1. vyd. Praha: Lexis-Nexis, 2007, s. 17-24. ISBN 978-80-86920-25-2.
- HUBÁLKOVÁ, E. *Přehled judikatury Evropského soudu pro lidská práva: Právo na spravedlivé řízení a další procesní práva*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2006. 157 s. ISBN 80-7357-124-2.
- Charta základných práv Európskej únie*.
- JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualiz. a dopln. vyd. Praha: Leges, 2013. 864 s. ISBN 978-80-87576-44-1.
- JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 4. aktualiz. a dopln. vyd. Praha: Leges, 2016. 846 s. ISBN 978-80-7502-160-1.
- JELÍNEK, J. et al. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 5. aktualiz. vyd. Praha: Leges, 2014. 1246 s. ISBN 978-80-7502-049-9.
- KLIMEK, L. *European Arrest Warrant* [online]. 1st ed. Cham: Springer, 2015. 375 s. [cit. 2022-05-27]. ISBN 978-3-319-07338-5. Dostupné na: <https://doi.org/10.1007/978-3-319-07338-5>.
- KMEC, J., D. KOSAŘ, J. KRATOCHVÍL a M. BOBEK. *Evropská úmluva o lidských právech: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. 1660 s. ISBN 978-80-7400-365-3.
- LETKOVÁ, A. a A. SCHNEIDEROVÁ. The Value of Justice in Czechoslovak Criminal Law Norms in the 20th Century. *Access to Justice in Eastern Europe* [online]. 2021, vol. 4, no. 2, s. 86-103 [cit. 2022-05-27]. ISSN 2663-0583. Dostupné na: <https://doi.org/10.33327/ajee-18-4.2-a000062>.

Listina základných práv a slobôd.

MALENOVSKÝ, J. *Mezinárodní právo veřejné: Obecná část.* 2. oprav. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, 1997. 215 s. ISBN 80-210-1536-5.

MOLEK, P. *Právo na spravedlivý proces.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2012. 573 s. Lidská práva. ISBN 978-80-7357-748-3.

MULÁK, J. *Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces.* 1. vyd. Praha: Leges, 2019. 337 s. ISBN 978-80-7502-387-2.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 13. 7. 2000, sp. zn. III. ÚS 6/00.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 18. 10. 2001, sp. zn. II. ÚS 55/98.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. 1. 2004, sp. zn. III. ÚS 255/03.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 67/03.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 26. 10. 2005, sp. zn. I. ÚS 239/04.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 15. 2. 2006, sp. zn. I. ÚS 204/05.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10. 1. 2007, sp. zn. I. ÚS 352/06.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 15. 3. 2007, sp. zn. II. ÚS 315/06.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 24. 5. 2007, sp. zn. I. ÚS 382/06.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. 9. 2007, sp. zn. III. ÚS 216/07.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. 11. 2010, sp. zn. I. ÚS 98/2010.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 18. 4. 2013, sp. zn. II. ÚS 8/2013.

- Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. 5. 2018, sp. zn. II. ÚS 135/2018.*
- Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 19. 6. 2018, sp. zn. II. ÚS 567/2017.*
- Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 12. 9. 2019, sp. zn. II. ÚS 200/2019.*
- Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 19. 1. 2005, sp. zn. I. ÚS 641/04.*
- REPÍK, B. *Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo*. 1. vyd. Praha: Orac, 2002. 263 s. ISBN 80-86199-57-6.
- REPÍK, B. *Ludské práva v súdnom konaní*. 1. vyd. Bratislava: Manz, 1999. 256 s. ISBN 80-85719-24-X.
- Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. 7. 1999, sp. zn. 6 Tz 8/99.*
- Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. 7. 2008, sp. zn. 1 Tdo 15/2007.*
- Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 8. 10. 2008, sp. zn. 6 Tdo 19/2008.*
- STRÉMY, T. *Právo na spravodlivý proces*. In: I. ŠIMOVČEK, ed. *Garancie procesných práv v trestnom konaní v právnom styku subjektov Európskej únie*. 1. vyd. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2008, s. 96-104. ISBN 978-80-8082-251-4.
- SVÁK, J. *Základy európskej ochrany ľudských práv: Zväzok 1*. 1. vyd. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov, 2001. 312 s. ISBN 80-8055-487-0.
- ŠÁMAL, P. *Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému*. 1. vyd. Praha: Codex Bohemia, 1999. 403 s. ISBN 80-85963-89-2.
- Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.*
- Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 16. 1. 2003, sp. zn. 1 Tpo 72/02.*
- Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 7. 8. 2003, sp. zn. 3 Tpo 13/03.*

- Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 12. 7. 2006, sp. zn. 1 Toš 42/06.*
- Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 12. 2. 2009, sp. zn. 3 Tošs 4/2009.*
- Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. 4. 2021, sp. zn. 1 Tost 7/2021.*
- Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 10. 7. 2002, sp. zn. II. ÚS 112/02.*
- Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 64/04.*
- VICHEREK, R. Co je nového v trestním řádu od 1. 1. 2012 – II. část. In: *Epravo.cz* [online]. 2012-02-10 [cit. 2022-05-27]. ISSN 1213-189X. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/co-je-noveho-v-trestnim-radu-od-112012-ii-cast-80505.html>.
- VRÁBLOVÁ, M. Garancie procesných práv mladistvého v trestnom konaní. In: I. ŠIMOVIČEK, ed. *Garancie procesných práv v trestnom konaní v právnom styku subjektov Európskej únie*. 1. vyd. Trnava: Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, 2008, s. 84-95. ISBN 978-80-8082-251-4.
- WAGNEROVÁ, E., V. ŠIMÍČEK, T. LANGÁŠEK, I. POSPÍŠIL, et al. *Listina základních práv a svobod: Komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2012. 906 s. ISBN 978-80-7357-750-6.
- ZÁHORA, J. Právo na prejednanie trestnej veci „v primeranej lehote“. In: J. ZÁHORA, ed. *Aktuálne problémy prípravného konania trestného*. 1. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 242-284. ISBN 978-80-7502-030-7.
- Zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok).*
- Zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.*
- Zákon č. 308/2021 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.*
- Zákon č. 459/2011 Sb., ktorým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.*

Prof. JUDr. Ing. Adrián Jalč, PhD.

Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovenská republika
adrian.jalc@truni.sk

 <https://orcid.org/0000-0002-3772-9263>